

LYDBØGER SPRÆNGER LYDMUREN!

Lydbøger er det nye hit! Det lyder måske underligt, hvis man er en af dem, der er vant til at associere lydbøger med gamle, støvede kassettebånd, som blinde og svagtseende låner på bibliotekerne. Denne association er i dag helt forældet, for lydbøger er meget mere end det. Det er blevet en trendy og handy måde for hele befolkningen at stifte bekendtskab med alverdens bøger på - moderne såvel som klassiske. Lydbøger findes i dag i både cd- og mp3-format, og derfor kan man tage litteraturens berigende skatte med sig overalt og lytte til dem, selv mens man beskæftiger sig med noget andet.

»» Lydbøger bliver så at sige serveret for en, mens man ikke har andet at give sig til. ««

Lydbøger er allerede en stor succes i både USA og flere af vores nabolande som Sverige og Tyskland. Trenden udvikler sig i øjeblikket med lynets hast nu også her i Danmark, hvor man kan finde lydbøger i enhver boghandel, på nettet og i de fleste supermarkeder. Aksel Bech Christensen, som er stifter og ejer af Bechs Forlag - Viatone, er en af dem, der er med helt i front. Han har længe vidst, at der ville opstå en interesse for lydbøger herhjemme, men at interessen har vist sig at være så stor, som den er, havde han ikke forudset. Downtown har talt med forlæggeren, der fortæller om lydbogsmarkedets spændende udvikling og giver gode råd til lydbogslytningen.

DOWNLOAD DIN LYDBOG

Aksel Bech Christensen er egentlig uddannet økonom, men har altid næret en glødende begejstring for litteratur, så da han fik kendskab til interessen og efterspørgslen efter lydbøger, var han ikke sen til at realisere sin drøm om at blive forlægger og startede Bechs Forlag - Viatone. "Jeg har tidligere haft med udbud af musik via nettet at gøre og forudså i sin tid, at det ville gå med lydbøger som med musik." Da ideen opstod for nogle år tilbage, var lydbogsbranchen kun i sin vorden, og Aksel Bech Christensen var især optaget af mulighederne for

at downloade lydbøger via nettet. Han var dog klar over, at han måtte starte ud på traditionel vis og udgive lydbøgerne på cd først.

"Download af lydbøger er endnu kun i en opstarts-fase, men som det var tilfældet med download af musik, kan tendensen brede sig med lynets hast, og de første spæde skridt til at downloade til mobilen er også allerede taget."

At download er vejen frem, vidner et nyt tiltag fra bibliotekerne i 2008 om. De har planer om at gennemføre et projekt, hvor det bliver muligt at låne lydbøger digitalt. Det vil sige, at man slipper for at tage ind til sit bibliotek for at låne lydbøger og i stedet kan sidde hjemme ved sin computer og downloade dem via bibliotekets hjemmeside. Filerne er underlagt DRM-styring (digital rights management), som er en form for beskyttelses-koder, der sikrer, at brugeren ikke kan misbruge systemet ved at brænde lydbøgerne til en disk eller have dem liggende permanent på computeren. Den digitale lydbog sletter således sig selv efter

en måned - præcis ligesom man kun kan låne en fysisk lydbog i en måned.

Aksel Bech Christensen er begejstret for initiativet, som han sammen med Audioteket, et af landets største lydbogsforlag, skal være en del af.

"Det er blevet hot at lytte til lydbøger i Danmark! Lydbogsinteressen og dermed efterspørgslen og salget er simpelthen eksploderet og har vist sig at være meget større end forventet!"

Den store efterspørgsel gør, at bibliotekerne har svært ved at følge med udviklingen, og der er derfor mangel på cd-lydbøger, fordi de, der er, konstant er udlånt. Dette kan det digitale udlån måske afhjælpe.

"Det digitale udlån kan have en kæmpe fordel. Går man f.eks. ind på Århus Bibliotek, kan man se, at der står fjorten personer på venteliste for at låne Den gamle mand og havet af Hemingway - de vil for fremtiden kunne låne denne bog samtidigt."

SLUT MED DÅRLIG SAMVITTIGHED

Det kan undre, at lydbøger først nu er slået igenem blandt den brede befolkning. Der synes at have eksisteret en fordom om, at lydbøger kun har været for synshandicappede, og man har slet ikke tænkt på, at også normaltseende kunne have

glæde af dem. Men i virkeligheden er lydbøger som skabt til det moderne samfund, hvor det bliver sværere og sværere at afsætte tid til at sætte sig ned og fordybe sig over en bog.

"Det audiovisuelle vinder hele tiden mere og mere indpas, og efter at mobiltelefoner og computere er blevet allemandseje, er det blevet meget almindeligt, at man lytter til og ser ting. Derudover bevirker travlheden i vores samfund, at der bliver mindre tid til at sætte sig med en bog. Tager man sig alligevel tid til det, føler mange, at de burde bruge tiden på noget andet. Denne dårlige samvittighed kommer lydbøgerne til livs, fordi man som oftest lytter til lydbøger, når man er i en situation, hvor man alligevel ikke kan lave andet, som når man f.eks. er fanget i en trafikkekø. Man kan altså få udnyttet normal spildtid til at høre nogle af de bøger, man ellers ikke ville have haft tid til at læse."

Ud over disse indlysende fordele er prisen på lydbøger i dag kommet ned på et niveau, hvor alle kan være med. Tidligere har de ikke været udbudt i detailhandelen og har derfor kun været fremstillet i små dyre oplag. En lydbog kunne således snildt snige sig op og koste et par tusinde kroner. I Tyskland begyndte den udvikling, vi ser i Danmark i dag, allerede for fem-syv år siden, og inden for de

sidste år har lydbogsmarkedet vokset med tocifrede vækstrater, hvilket er langt hurtigere end inden for det almindelige bogmarked, som nærmest har været i stagnation.

EN LYDBOG ER ET KUNSTVÆRK

At være lydbogsoplæser er ikke nogen nem disciplin! Det er alfa og omega at vælge den rigtige oplæser, når man taler om lydbøger, for oplæseren kan både betragtes som lydbøgers største kvalitet og største ulempe. Dårlige oplæsere kan således fuldstændig ødelægge oplevelsen af en lydbog ved at fratage læserens opmærksomhed fra teksten, mens en dygtig oplæser kan gøre oplevelsen af en lydbog større end oplevelsen ved selv at læse bogen.

"En god lydbogsoplæsning er en balancegang, der på den ene side skal være neutral og på den anden side distinkt. Det er vigtigt, at der holdes de rette pauser, at tempoet er i orden, og at oplæsningen ikke bliver for dramatisk og skabagtig. Det er ikke en teateropførelse, og derfor duer det f.eks. ikke, at oplæseren ændrer sin stemme, når han taler for forskellige personer. Man må aldrig lægge mere mærke til oplæseren end teksten. Den dygtige oplæser lader teksten træde frem, sådan at lytteren glemmer ham eller hende og alene er fokuseret på historien." ▶

HVEM UDGIVER LYDBØGER, OG HVOR FÅR JEG FAT PÅ DEM?

AV Forlaget Den Grimme Felling

Tjek www.avforlaget.dk / www.lydbogsklubben.dk / www.lytteratur.com

Audioteket

Tjek www.audioteket.dk / www.lydbog.com

Forlaget Per Kofod

Tjek www.per-kofod.com

Gyldendal

Tjek www.gyldendal.dk

Lindhardt og Ringhof

Tjek www.aschehoug.dk

Bechs Forlag - Viatone

Tjek www.bechsforslag.dk

Boglyd

Tjek www.boglyd.dk

LYDBØGER TIL DOWNLOAD PÅ NETTET:

TDC

Tjek www.tdc.dk

Urban Payload

Tjek www.payload.dk

Ennybog.dk

Tjek www.ennybog.dk

Aksel Bech Christensen mener faktisk, at man kan betragte lydbogsoplæsning som en kunstart på linje med eksempelvis et teaterstykke. Ifølge forfatteren bør man tage håndværket mere alvorligt og begynde at anmelde lydbogsoplæserne. Denne betragtning er han ikke ene om, og flere og flere steder begynder man da også at støde på sådanne anmeldelser. For nylig bragte Berlingske Tidendes kulturmagasinet en artikel om lydbøger, der samtidig indeholdt en række anmeldelser. Blandt disse var Jørgen Leths seneste udgivelse *Guldet på havets bund*. Det uperfekte menneske/2, der ifølge Berlingske Tidendes anmelder Per Krogh Hansen er en sublim oplevelse som lydbog:

"Når Leth læser Leth, giver han os ikke blot en andenrangs bilradioudgave af sin bog. Nej, denne anmelder vil faktisk hævde, at det er lydbogen, vi bør betragte som den primære udgivelse."

Lydbøger skal altså ikke blot betragtes som en nem og hurtig erstatning for almindelige bøger. Somme tider kan de faktisk tilføre et værk en ekstra dimension og hæve oplevelsen af værket til et niveau, som almindelige bøger ikke formår.

LYDBØGER STIMULERER LÆSELYSTEN

Lydbøger er ikke længere begrænset til en snæver del af befolkningen, men kan i dag være til glæde for alle. Lydbøger er populære blandt børn og unge, der kan overføre dem til deres mp3-afspillere og iPods, såvel som voksne og ældre, ligesom populariteten breder sig i alle samfundslag og på tværs af uddannelse. Langtidschauffører var de første, der blev storforbrugere af lydbøger, men i dag bliver de flittigt benyttet af alle lige fra fabriksarbejdere til akademikere. Flere er også af den opfattelse, at lydbøger kan have en stimulerende effekt på folks og især børns læselyst.

"Lydbøger bliver så at sige serveret for en, mens man ikke har andet at give sig til, og kan på den måde være nemmere at gå til end almindelige bøger. Især for børn kan det være lettere at få en historie fortalt end selv at skulle læse den, og lydbøger kan dermed være med til at opildne deres læselyst og interesse for litteratur. Det er ligeledes en god måde at holde børnene underholdt på i bilen ned gennem Europa, når man kører på ferie," fremhæver Aksel.

Har man fået lyst til at gå på opdagelse i litteraturen gennem lydbøger, og er man lidt i tvivl om, hvad man skal gå efter, så går man ifølge Aksel Bech Christensen aldrig fejl af de gode klassikere eller de nyere bestsellere. Man skal naturligvis udvælge de titler, man kan lide, og det kan også være en fornøjelse at genhøre en bog, man engang selv har læst. Desuden kan det være en god ide at sætte sig ind i, hvilke oplæserer der er værd at lytte til, da det som nævnt har en stor indflydelse på ens oplevelse. Man vil hurtigt opdage, at mange af oplæserne er kendte navne, da flere skuespillere og forfattere har kastet sig ud i den svære disciplin. Et sidste råd fra forfatteren går på situationer, der ikke egner sig til lydbogslytning. Det kan f.eks. frarådes at sætte en lydbog på, lige inden man skal i seng, eller hvis man føler sig træt. I disse situationer kan oplæserens stemme pludselig virke mere søvndyssende end opildnende! *